

tra ipsum jus; posteriores autem minime, sed potius esse reprobata ipso jure. Ita fere Panormitanus, Felin. et alii, in dicto cap. *Jacobus*, et in dicto cap. *Cum Major*, et Præpos., in dicto cap. *Ex multis*, prima, quæstione secunda, et idem sentit Sylvester, quæstione 13, verb. *Quintum*; nam sequitur Panormitanum. Et quamvis tandem non videatur probare distinctionem, intelligit quoad statutum, non quoad consuetudinem. Ita enim Panormitanus distinxit. Et illam distinctionem esse communiter probatam docet Navarrus, dicto cap. 23, numer. 102, verb. *Undecimo*. Ubi etiam sentit Concilium approbasse illum modum distinguendi inter laudabiles et reprehensibiles consuetudines. Et idem habet Cons. 48, de Pœnit. et remis., numero 5; et Ugolin. supra, et colligitur ex illis verbis: *Ut quæcumque hujusmodi in pios usus non convertuntur*. Et ratio reddi potest, quia si temporale petitur ad pias causas, eo ipso spirituale fit, et ita tollitur labe simoniæ, nam spirituale pro spirituali commutatur; si autem petatur ad propriam utilitatem, manet pure temporale. Nihilominus distinctio, nisi ei aliquid addatur, non videtur satisfacere. Primo, quia dicta jura indistincte loquuntur, et damnant omnem exactiorem, et in ea ponunt rationem improbitatis, et non tantum in fine ad quem petuntur temporalia, quia illa exactio præ se fert simoniam, vel speciem ejus, quæ cavenda dicitur in dicto cap. *In tantum*, et cap. *Audivimus*. Secundo, quia in dicto cap. *Ex multis*, in particulari reprobantur exactiones etiam ad pios usus. Tertio, addi potest ratio, quia ut sit licita exactio, quæ tanquam debita et necessario solvenda postulatur, non satis est quod ad pium usum postuletur, sed oportet supponere justum titulum petendi, ut probat aperte dictum cap. *Ex multis*; unde licet Concilium Trid. judicet, exactiones ad pios usus facilius posse præsumi justas, non tamen dicit id sufficere. Et ratio reddi potest, quia nemo potest juste cogi ad expendendum in pios usus, quæ non tenetur; nec consuetudo sola sine alio titulo potest hoc justificare, quia est contra jus naturale, et contra justitiam. E contrario etiam, quod petitio fiat ad propriam utilitatem petentium, non videtur esse sufficiens signum consuetudinis ita pravæ, ut reprobanda statim sit tanquam corruptela, quia potest illa utilitas esse rationalis; ut consuetudo introducta sit propter necessitatem ministrorum, vel propter aliquem extraordinarium laborem, vel per modum ejus-

dam distributionis, ut in tali actu assistant, et ad illum libentius invitentur.

8. Dico ergo consuetudinem hanc, ut juri contrariam, nunquam posse honestari, nec contra illud prævalere ad derogandum ipsum; posse tamen tot circumstantiis et conditionibus vestiri, ut non sit juri contraria, sed honesta, ideoque retineri possit, non quia deroget juri ecclesiastico, sed quia non est contra illud. Hæc resolutio sequitur ex priori assertionem, communi sententia probata. Et prior pars ostenditur sufficienter rationibus priori loco supra positis. Et declaratur in hunc modum, nam jura supra citata non prohibent in hac parte, nisi vel id quod per se malum est, vel quod magnam habet mali speciem et suspicionem. Quamvis ergo consuetudo fuerit de re per se mala, sive ratione simoniæ, sive ratione injustitiæ, clarum est non posse prævalere. Idem autem est quamdiu habuerit mali suspicionem, et speciem simoniæ, vel turpis avaritiæ in materia sacra et spirituali; nam merito ecclesiasticum jus talem consuetudinem simpliciter et absolute reprobatur, tam in præteritum quam in futurum; quia, licet non videatur tam intrinsece mala ratione injustitiæ, vel simoniæ, nihilominus tamen, ratione scandalii et mali exempli, et cujusdam irreligiositatis, habet quamdam intrinsecam deformitatem, ratione cujus potest absolute et omnino prohiberi, et constitui in ratione sacrilegii, et simoniæ ita prohibita, ut nunquam possit honestari, si eandem suspicionem et speciem mali secundum se retineat. Hoc ergo modo, verissimum est consuetudinem, ut juri contrariam, nunquam posse prævalere.

9. *Conclusio.*—*Quid requiratur ad bonitatem consuetudinum circa hoc.*—Atque hinc concluditur, ad honestandam consuetudinem vel materiam ejus, necessarium esse ut tales conditiones ac circumstantiæ occurrant, quæ non solum veram malitiam ex objecto auferant, sed etiam speciem et suspicionem mali sufficienter purgent. Si enim consuetudo has duas proprietates habuerit, jam non erit reprobata per legem, quia non est cur reprobetur, ut priora etiam argumenta ostendunt; si autem aliqua illarum caruerit, et malitiam vel speciem ejus retinuerit, semper erit reprobanda, ut posteriora etiam argumenta convincunt, et aperte sensit Concilium Trid., dicto cap. 14, ibi: *Ingressus eos, qui simoniacæ labe, aut sordide avaritiæ suspicionem habent, fieri non permittant*; supponit ergo sufficere talem suspicionem, ut talis consuetudo repro-

banda sit. Et e converso, cum hæc ponatur veluti adæquata causa reprobationis, cessante illa, non erit consuetudo ex reprobata a Concilio, et consequenter neque a jure communi, quod ipsummet Concilium paulo inferius renovat. Quod etiam confirmant verba ejusdem Concilii, nam, facta exceptione laudabilium consuetudinum, subjungit: *Reliquas ut pravas ac scandalosas rejiciant et abolcant*. Ergo excipit illas consuetudines, quæ nec pravæ sunt, nec scandalosæ; tales autem sunt, quæ non sunt per se malæ, nec suspicionem malihabent; ergo quando has duas conditiones habuerint, retineri poterunt. Ut autem has duas conditiones habeant, vel habere præsumantur, tria videntur necessaria. Primum, ut petitio juste reduci possit ad stipendii sustentationis debitum, non tantum ratione solius consuetudinis, sed etiam ratione suæ originis; quia mirum e principio propter indigentiam ministrorum cœpit tale onus imponi; nam præter hunc nullum alium invenio justum titulum, quo talis exactio ab illa injustitia et simonia, saltem præsumpta (etiam seclusa positiva prohibitionem), excusari possit. Nam exactio ad pium opus, nisi credatur esse onus reale beneficium impositum (ut esse aliquando potest, ut in superioribus dixi), non potest juste imponi personæ, nisi reducat ad levamen et subsidium ministrorum, quibus cura talium operum incumbit, nam aliter non est justa, et consequenter non caret specie simoniæ. Loquor autem semper de exactione, quia in oblatione pia, quæ spontaneam habeat originem, secus est, ut dixi.

10. *Interrogatio expeditur.*—Dices: quomodo poterit cognosci talis origo post inveteratam consuetudinem? Respondeo, imprimis ex materia subjecta posse satis verisimiliter conjectari, nam ordinarie non solent homines talia munera sponte offerre, sed aliqua necessitate coacti. Deinde adhibent Canonistæ distinctionem aliam inter clericos et laicos, nam laici solent sponte facere pias oblationes clericis; et ideo quando consuetudo est laicorum in ordine ad clericos, præsumitur habere spontaneum initium; clericis autem non solent has oblationes voluntarias facere aliis clericis, nec in ecclesiis, et ideo quando aliquid temporale pro spirituali conferunt ex consuetudine, signum est nec esse, nec fuisse unquam illam contributioem spontaneam, sed impositam. Quæ conjectura formaliter intellecta probabilis est, licet non sit universalis. Dico autem formaliter, quia interdum clericis of-

ferre potest more laicorum, ut in funeribus. Dico etiam non esse universalem, quia etiam in Baptismo, et aliis sacramentis quæ conferuntur laicis, solent fieri interdum similes violentæ exactiones, quæ in jure prohibentur, ut patet ex cap. *Placuit*, 2, et cap. 4, *Emendari*, quæst. 4. Et interdum etiam clerici solent clericis aliquid sponte offerre, ut sumitur ex cap. *De Eulogiis*, 18 distinct. Maxime ergo spectanda est materia et occasio muneris, cum aliis circumstantiis locorum et personarum, ex quibus etiam conjectandum est an justus titulus ad talem exactiorem subesse potuerit; quod si probabiliter potuit intervenire, præsumendus est, juxta rectam rationem, et communes regulas.

11. *In hac materia fere æquiparatur statutum consuetudini.*—Præterea, necessarium est ut talis impositio sufficienti auctoritate et potestate facta sit, quia non possunt privatae personæ, etiamsi indigeant, imponere hujusmodi onera, his qui spiritualia recipiunt, ut in cap. præcedenti dictum est, et ex natura rei constat. Difficile autem est hanc etiam conditionem in ipsa origine agnoscere; tamen, si res ipsa rationalis appareat ex parte materiæ, et aliarum circumstantiarum, ipsa consuetudo esse potest sufficiens testis hujus conditionis. Et præsumi debet, nisi aliud obstet, ut sensit Navarrus, cons. 3, de Simon., et notat late Felin., alios referens in capite *Ex parte*, 4, de Officio deleg. Maxime vero poterit obstare indebitus modus exigendi. Et hæc est tertia conditio imprimis necessaria ad honestandam consuetudinem, nimirum ut exactio non sit consueta fieri modo specialiter prohibito in jure, qualis est extorquere temporalia negando spiritualia, nisi prius temporalia dentur, vel (quod idem est, quicquid aliqui dicant) certa cautio eorum; hunc enim modum maxime jura detestantur, quia speciem habet mali, ut dicitur in cap. *Audivimus*, et imaginem venditionis, in cap. *In tantum*, ideoque pravæ exactiones dicuntur in cap. *Ad Apostolicam*. Et ita si quis recte consideret allegata jura, semper inveniet aliquem ex his defectibus in actionibus prohibitis. Quando ergo has conditiones habet, consuetudo tolerari poterit; debet autem prius examinari ab Episcopo, et permitti juxta decretum Concilii Tridentini. Non omitam etiam advertere, in hac materia majus esse periculum in exigentibus quam in solventibus, quia qui solvere coguntur, ab injustitia immunes sunt, nam si qua intervenit, illam patiuntur, non faciunt;

a simonia autem sola recta intentione liberari facile possunt, quia non intendunt dare pretium, sed onus vel rei impositum, vel sibi imperatum ab eo qui potest, et ejus factum ipsi examinare non tenentur. Et ideo facile excusari poterunt a prohibitione positiva, si qua fuerit, quia bona fide credunt consuetudinem non esse simoniacam, et quia ordinarie jura prohibentia has actiones, magis loquuntur cum exigentibus quam cum solventibus.

12. Ex quibus tandem colligitur, in hac materia fere æquiparari statutum consuetudini. Quod sentit Ludov. Gomez, in Regul. de Triennali possess., quæst. 12, ubi alios allegat. Et juxta dicta est intelligendum. Quia licet differentia superius assignata inter arguendum vera sit, hic non recte applicatur, quia non admittimus consuetudinem quasi derogantem juri communi ex tacita approbatione Pontificum per scientiam et patientiam; quia revera nulla intervenit talis derogatio, nec jura citata illam permittunt; solum ergo toleratur consuetudo, quando talis est, ut ex parte materiæ et modi non sit communi juri contraria. At vero hoc modo etiam statutum erit validum, si non sit contra jus commune, sicut esse potest, si in illum concurrant conditiones propositæ; ergo æquiparantur. Atque hoc etiam sumi potest ex Concilio Tridentino, dicto cap. 14, nam pariformiter loquitur de consuetudinibus et statutis. Quod notavit etiam Navar., cap. 23, num. 102, verb. *Undecimo*, et Ugolin., d. c. 9, § 11. Dixi autem fere, quia, licet consuetudo in hoc conveniat cum statuto, quod debet versari circa materiæ justam, et a suspitione simoniæ alienam, superat tamen in hoc, quod pluribus titulis honestari potest ex parte materiæ; potest enim esse indicium realis oneris, et non personalis, cum tamen reale onus non possit fortasse per particulare statutum beneficio imponi; per consuetudinem etiam potest præsumi auctoritas Papæ, si necessaria sit, ut in d. cons. 3 Navarr. attigit; per statutum autem minime, nisi de expressa confirmatione constet.

CAPUT XLIX.

UTRUM VERA SIMONIA, SALTEM PROHIBITA, COMMITTI POSSIT PER GRATUITAM LARGITIONEM SINE CONVENTIONE TACITA, VEL EXPRESSA, VEL EJUS INTENTIONE; ET CONSEQUENTER AN POSSIT ESSE SIMONIA REALIS SINE CONVENTIONALI?

1. Quæ hætenus diximus de simonia conventionali, communia esse possunt simoniæ reali: nam omnis simonia conventionalis, sicut includit mentalem, ita si ad effectum perducatur per traditionem et acceptionem rerum, in realem transit. Præsens autem quæstio propria esse videtur simoniæ realis, nam virtute inquiri an possit interdum committi vera simonia realis sine propria conventionali. Quæ sane quæstio non videtur habere difficultatem, nec rationem dubitandi, si ex sola rei natura, et seclusa Ecclesiæ prohibitione, pertractetur. Quia pars negans videtur manifesta. Nam temporale donum gratis datum non habet rationem pretii, ut supra declaratum est; sine temporali autem dono habente rationem pretii rei spiritualis non committitur simonia contra jus naturale; ergo ex natura rei non potest committi simonia, ubi largitio rei temporalis est mere gratuita. Ergo nec potest esse simonia realis sine conventionali, saltem tacita et intenta. Probatur hæc ultima consequentia, quia ubi nulla est conventio seu pactio, nulla est commutatio unius rei pro alia, nec etiam est onerosa datio vel acceptio; ergo tantum est gratuita donatio; ergo, seclusa omni conventionem, intelligi non potest quod realis largitio simoniaca sit. Quod etiam in cap. 36 late probavimus.

2. *An gratuita largitio possit prohiberi.* — *Pars affirmativa.* — Hoc ergo naturali jure supposito, difficultas est an per prohibitionem juris ecclesiastici, fieri possit ut aliqua largitio et acceptio temporalis muneris, facta occasione spiritualis ministerii, et non pro illo, nec ex ullo pacto aut intentione ejus, sit vera simonia quia prohibita. Pars enim affirmans videtur probari ex jure, in cap. 2 de Simon., ubi prohibetur omnino aliquid dari ab eo qui ordinatur, ubi etiam gratuita donatio videtur prohiberi; sed illa prohibitio magis declarata est in cap. *Sicut Episcopum*, 1, quæstione 2, ubi non prohibetur ordinato, quin possit aliquid dare sponte oblatum, et non postulatum; sed tantum Episcopi et ministri ejus petere prohibentur. Et inde etiam sumitur argu-

mentum, quia petitio per se non excludit gratuitum donum, et nihilominus si petatur, et detur etiam gratis, supposita prohibitionem, erit simonia. Tamen illa prohibitio renovata, declarata et aucta est in Trident., sess. 21, c. 1, de Reform., ibi: *Etiã sponte oblatum*. Secundo, videtur fieri similis prohibitio in cap. 1, § penult., de Censib., in 6, ubi de prælato visitante suam diocesim dicitur: *Caveat ne ipse vel quisque suorum aliquod munus, quodcumque sit, et qualitercumque offeratur, præsumat recipere*. Prohibetur ergo acceptare etiam gratuitam donationem; ergo si recipiat illam, simoniam committit. Et ita declaratur illa prohibitio, eique poena interdicti vel suspensionis adjicitur, in cap. 2 ejusdem tit. Et similis prohibitio habetur in cap. *Statutum*, § *Insuper*, de Rescript., in 6, ubi ponderandum est verbum *qualitercumque*. Tertio, sunt multa jura quæ prohibent antecedentem receptionem rei temporalis ante spiritualem datam, vel etiam concomitantem, non autem consequentem, ut in cap. *Quam pio*, et in cap. *Sicut Episcopum*, 1, quæst. 2. Et tamen etiam antecedens largitio potest esse gratuita; si vero prohibita sit, erit simoniaca. Item in cap. *Renovari*, 1, quæst. 1, videtur prohiberi etiam spontanea oblatio in Baptismo facta. Ac denique in Trid., sess. 24, cap. 18, de Reform., videtur etiam gratuita largitio et acceptio prohiberi; et additur: *Alioquin simoniæ vitium incurrant*.

3. *Pars negativa.* — In contrarium vero est, quia tam intrinsece repugnat rationi simoniæ per solam gratuitam donationem et receptionem committi, ut non videatur esse sub potestate legis humanæ facere, ut talis modus simoniæ reperiatur, quia de ratione simoniæ est contractus onerosus tacitus vel expressus, quo spirituale pro temporali commutetur, ut patet ex definitione supra data, et ex Glos., in c. ult., de Pact. Item Glos. in c. de Simon., 1, verb. *Vendere*, ibi communiter probatæ; et sumitur ex cap. *Gratia*, cap. *Gratiam*, cum similibus, 1, q. 1. Declaratur a simili, quia ubi mutuum non intercedit, non potest facere humana prohibitio, ut vitium usuræ committatur in receptione alicujus rei; nam, licet possit illam receptionem prohibere, et facere ut sit iniqua, vel alias injusta, tamen quod sit usura facere non potest, si mutuum non supponitur, quia deficit fundamentum usuræ, quod est mutuum; nam si mutuum non est, nec vendi potest; ergo nec committi usura, quæ consistit in venditione mutui. Ergo simili-

modo in præsentem absque onerosa præstatione non potest facere prohibitio humana, ut insurgat simonia per solam gratuitam largitionem, vel acceptionem, etiamsi posset facere ut illa sit alias mala, vel injusta, ratione prohibitionis. Et ratio proportionalis est, quia etiam deficit fundamentum simoniæ, quod est venditio, seu commutatio rei spiritualis pro temporali; nam qui gratis donat, non vult commutare: nec potest facere prohibitio ut gratuita donatio non sit gratuita, licet possit facere ut sit mala; ergo, non potest facere ut sit simoniaca, quia illa duo simul esse repugnant. Nam si temporale est gratuitum, etiam spirituale erit gratuitum, et consequenter nullo modo venditum; tollitur ergo simoniæ fundamentum.

4. In hoc puncto, dicendum est prius de possibilitate hujus simoniæ, quia prohibitæ, et deinde de facto an sit aliqua talis, et quando possit ex prohibitionem canonum colligi. In priori enim puncto aliqui existimant, in hac specie non posse veram simoniam intercedere, etiam ex vi ecclesiasticæ prohibitionis, non quia in universum nulla sit vera simonia contra jus positivum, ut dixit Durandus, sed quia licet aliis modis, vel in aliis largitionibus dari possit, non tamen in hac speciali materia, propter rationem factam. Alii vero per contrarium extremum opinari possunt, quoties jus canonicum prohibet aliquid gratis recipere pro aliquibus functionibus aut rebus, constituere actum prohibitum intra proprium vitium simoniæ; quia non videtur posse negari hæc potestas canonicæ prohibitioni; semel autem data potestate, et stante prohibitionem, non potest cum fundamento fieri discretio inter peccata commissa contra hujusmodi prohibitionem; et ideo generaliter dicendum erit malitiam illam esse simoniam. Sed media via tenenda est.

5. *Prima assertio.* — Dico ergo primo, posse per legem canonicam prohiberi gratuitam largitionem et receptionem, ratione spiritualis beneficii, aut ministerii, seu intuitu illius factam, constituendo contrarium actum in vera specie simoniæ, etiamsi dans, quantum in se est, revera non intendat nisi ex liberalitate vel gratitudine donare. Hanc assertionem probant multa ex juribus citatis, et sumitur etiam ex interpretibus illorum, et ex Doctoribus supra allegatis contra Durandum; nam inter alias simonias contra jus humanum hanc ponunt; et alios statim commemorabimus. Postque suaderi ex dictis de materia et de